

Szerkesztői iroda:

Kassa, főutca 64. sz. a.
hová a lap szellemi részét
illető közlemények küldendők.Kéziratok vissza nem
adatok.Csak bérmentes leveleket
fogadunk el.Semmit sem közlünk, ha
nem tudjuk, kitől jön.

Megjelenik minden vasárnap.

SZINÉSZETI KÖZLÖNY

A vidéki színészet érdekeit képviselő hetilap.

A kassai színügyi választmány hivatalos közlönye.

Felelős szerkesztő: Báthory Románcsik Mihály.

Kiadóhivatal:

Kassa, főutca 64. sz. a.
hová az előfizetési díjak
küldendők.

Előfizetési feltételek:

helyben házhoz hordva, vagy
vidékre postán küldve

Egész évre... 6 frt — kr.

Fél évre... 3 frt — kr.

Negyed évre... 1 frt 50 kr.

Két óra... 1 frt — kr.

Egy óra... — frt 50 kr.

Előfizetések bármely nap-
tól elfogadhatók.Nyitól-tér soronként 15 kr. A
nyitól-téri díjak előre fizetendők

Haladunk a cél felé.

Egy évtizede annak, hogy a magyar színészet tagjai önértékre ébredtek és a korral haladni kívánók egy szent, egy magasztos célt tűztek maguk elé: a vidéki színészet elhanyagolt ügyét felkarolva, azt a közelismerés, a jólét fokára emelni segítik. A rendezés szükségessége vizsgálra talált, de az intézők eltévesztették a célhoz vezető ösvényt és tíz hosszú éven át kellett várakoznunk míg a helyes utat sok keresés után felfedezték. Ma ismét a kezdet küszöbén állunk, de az előleges intézkedések a legszebb eredményekre jogosítanak, melyeknek szerencsés keresztülvitele után, egy jobb jövőt várhatunk. Vajha ne kellene esalódnunk ismét reményeinkben.

A belügyminisztérium, múlt év szeptember hó 20-án kelt leiratában felhívja a magyar színészegyesület központi igazgató tanácsát, hogy eszközölje a vidéki színészet végre rendezésének, a legközelebbi szini-kongresszus alkalmával leendő tüzetes tárgyalását, és hogy tegyen véleményes jelentést arról: miképen volna a daltársulatok működése engedélyezendő, hogy azok által a magyar színészetnek kár ne okoztassék. stb. stb.

A központi igazgató tanács tagjai — mint a kibeosátott körlevélből olvassuk, — kiterjesztették figyelmüket mindenre, a mi tapasztalásuk és nézetük szerint, lehetővé tenné a vidéki színészet végre rendezését. A javaslatok indokolásukkal együtt már készen vannak, de mielőtt a közgyűlés elé terjesztenék, ezúlszerűnek látták azokat még egyszer beható tanácskozás alá venni és minden oldalról megvitatni. Ezen célból, egy rendkívüli közp. igazgató tanácsulást hívtak össze f. hó 8 és 9-ikére, mely ülésre a vidéki tagok is meghívtak. E két napig tartó ülésben tárgyalásra ki vol-

tak tűzve: a magyar színész-egyesület és nyugdíj intézet alapszabályainak szükségessé vált módosítása; utasítások a k. igazgató tanács közege, a központi iroda hivatalnokai részére és a költségvetés; szabályrendelet, a külválasztmányok számára; a közelebbi közgyűlés elé terjesztendő javaslatok, melyek vonatkoznak: a hatósági helyi engedélyekre, a szinikerületekre, a daltársulatokra, a műkedvelő társulatokra, az országban működő német szinikerületekre, egy segélyalap alkotására, melyből a színigazgatók, a meghatározandó módozatok szerint időről-időre kölcsönben részesülhetnének és végre az alapítandó hivatalos lapra.

Hogy e javaslatok miképen fogadtattak a k. ig. tanács vidéki tagjai által, ezt még ma nem tudhatjuk, mivel az utolsó ülés csütörtökön volt. Anyit azonban előre megjósolhatunk, hogy a szinikerületek ismételt életbeléptetése nem fog közhalálással találkozni. Mert a ki figyelemmel kísérte 1879-ben lapunkban megjelent azon számtalan felszólalásokat és panaszokat, melyek az uralkodó hangulat kifolyásai voltak: lehetetlen, hogy be ne lássa e rendszer czelszerűtlenségét.

A felállítandó központi iroda szükségességét az összes vidéki színészet belátta, mint olyat, mely ha lelkiismeretes, ügybuzgó hivatalnokokkal fog bírni, nagy horderejű szellemi és anyagi hasznokra válhatik. De mielőtt ez irodát életbeléptetnők, ne feledkezzünk meg az írói jogdíjról sem. Tartozék az iroda vezetőjének hatásköréhez a hazai szerzők eredeti új műveit, az összes magyar szinpadok számára megvenni, természetesen a tagsági díjakból befolyt közös pénztárból, s kisebb-nagyobb társulatokhoz ugy arányosítva, hogy csupán a kiadott összeg térítessék vissza. Ez által elejét vesszük oly kapzsiságoknak,

melyeknek ez időszert a színigazgatók ki vannak téve.

A német színészek elterjedésének gátot vetni, bizony itt volna már az ideje, hogy a magyar színész otthon találja magát s a j a t hazájában, s ne legyen kénytelen szegényülve meghunyászkodni a fennhéjázó német színészek előtt. Jelenben egyik oldalról a német színészek szorítják ki a magyar színészetet egy-egy városból, mint a télen Besztercebányán, másik oldalról pedig a műkedvelők veszik ki a nemzet napszámásai kezéből a kenyeret. Ezen, elkerülhetlenül változtatni szükséges.

Az idej színikongresszustól oly üdvös határozatokat várunk, melyek véglegesen megszüntessék a jelen állapotokat. Azért nagy feladat vár megválasztandó képviselőinkre, mert a szerint fog helyzetünk javulni vagy rosszabbra fordulni, a mely lelkiismeretességgel védik majd ügyünket. Itt az ideje, hogy most már gyorsabb léptekkel haladjunk kitűzött célunk felé!

Levelezés.

Temesvár, 1881. május hó.*)

Nem ritkán lehet panaszt és fájdalomkiáltásokat hallani, miszerint Temesvár városa egészen megfélekedett nemzeti jellegéről és teljesen kivetkőzött belőle. Temesvár városa, — panaszoknak sokan — oly város, mely a magyok kisebbségének indolenciája folytán, még ama kis nemzeti színt is elveszté, a melylyel bírt. Ha azonban vannak oly hazafiak is, a kik hazájuk iránti szeretetüket csak ajkaikon hordozzák, de tettel soha be nem bizonyítják, ha találkoznak Temesvárot it-ott oly magyarokkal is, kiknek a magyar szellem terjesztése iránti indolenciája valóban méltó fölháborodásra kelti a jó magyart, s habár sokan vannak, kik ott, a hol, ha a hazafiságot tettel kellene bebizonyítani, inkább minden más, csak magyarok nem akarnak lenni: mégis most nem hallgathatjuk el azon körülményt, mely husvét

*) Targyhalmaz miatt késétt. Szerk.

TÁRCZA.

Szomorú füz hervadt lombja. . .

Sok — igen sok évvel ezelőtt történt; ha ama nap nem volna oly mélyen szívembe vésvé, azt hinném, hogy századok multak el azóta. Sokszor eljött a szép kikelet mosolygó virágraival hirdetni az újéletet, fű fa, bokor, mindig újra virult, a vidám madárdal minden évben beköszöntött a zöld erdők és kertek berkeiben, fecske, daru, gólya minden tavasszal eljött, mindenkinek új örömet hozott a tavasz, új boldogságot, csak egyedül az én lelkem maradt komor-sötét, egyedül az maradt egy régi emlék örökös mardosásának. 30 éve már, hogy hordom az emléket szívemben, 30 hosszú éven át észleltem szívemet a bú, a fájdalom és én még sem tudtam meghalni, még sem tudtam megörülni, egy átkos életet kell viselnem, mely elől nincs menekülés.

30 év! Minő roppant hosszú idő! Mennyi ezrek születtek és haltak el azóta már?!

Oh hol vagytok ti édes emlékei a multnak? Ujlatok meg egy pillanatra! Varázsoljátok elő ama napot, a melyen én is boldog voltam egyszer életemben.

Tűnj el te sűrű ködfátyol és engedd meg egyszer látnom ifju korom éden perceit, és te mulandóság állj meg csak egy órára is, míg életem ködfátyol képeit bámulom, szüntesd meg hatalmadat!

Tavasz volt! Egyike azon gyönyörű reggeleknék, melyek a beteg lelket is mosolyra derítik. Május 1-seje volt, mint minden városban, ugy X-ben is nagy szokás volt a hajnal isten szabad ege alatt meglesni.

A 4 óra már rég künn talált a közeli liget sűrűiben, hol oly édes volt hallgatni az ébredő madárdal csevegéseit, midőn így egyedül barangolva, elmélázva a gyönyörű természet bájain, távolról női énekhang ébreszt fel figyelmemet, pillanattal mintegy varázsütésre mozdulatlanul hallgattam a tiszta ezüst esengésű bus dallamot, melyet felcsigázott képzeletem az égből jötnék vélt, nem mertem mozdulni, félve, hogy a legkisebb nesz elriasztja közelemből, s míg azon tépelődtem, ki lehet ama tündér, kinek édes hangja annyira ábrándozóvá tett, ismét egy vig népdal volt hallható. Ösztönszerűleg emelkedtem fel fekvőhelyemből s a hang után indultam. Alig 150 lépényire sűrű bokrokon át egy kristály patakhoz értem, melynek tulsó partján egy kiesiny házikó állt; a ház előtt, egy vén fűzfának lombjai fürödtek a patak tükreben, a füz alatt ült az én tündérem, tagjait egyszerű és mégis bájos öltözet fedi, kezében kis kézi munka, melyen erősen dolgozott; e perczen ugy éreztem, hogy minden esepv vér arzomba lövött, köszönni akartam, de csak ajkam mozdult, szólni nem bírtam; e perczen öléből a haraszt legurult s midőn érte hajolt, szemünk találkozott. Oh minő érzés volt ez? Kezem remeg midőn e sorokat írom, a vér lázasan kering ereimben, szívemet e boldogság repedéssel fenyegeté. Végre nyájas üdvözet után társalgásunk kezdetét vette, azonban, hogy a kis patak a köztünk lévő távlatot megszüntesse, néhány könnyű lépéssel átugrottam, hogy együtt lehessünk a füz lombjaiból alkotott lugosban. Nem kísértem meg leírni ama boldog óra társalgásait, hogy ne érezzem kétszeres erővel a mult veszteséget.

Azután még két hónapig gyakran megjelenünk a füz alatt, a nagymama a szobában kis méces mellett varrogatott s mi a méla arcu hold társaságában élveztük a földi mennyországot, néha

órahosszat hallgattunk s talán csupán csak azért, hogy sziveink dobogása jobban megértésék egymást, ha nem beszélünk is, mégis oly édesen néztük a merengő hold ezüst tanyerát, mintha ott is a mi szerelmünk ragyogott volna. Egy ilyen hallgatásból egyszer a füzről, Veron élébe hullott hervadt ág ébresztett fel s midőn oda tekintettünk, mindketten önkénytelenül rázkodtunk meg felette, jósolva egész estén át, hogy mit jelenthet ez, és hogy mit nem jelent.

Ismét 2 év mult el, Z. városban voltunk Y. szinikerületnél, már akkor, mint boldog férj és feleség. Alig 3 heti ottlétünk alatt Veron a város kedvence lett, ugy annyira, hogy nem volt uri család, ki nem örömet látta volna társaságukban, minek elég bizonyossága volt jutalomjátéka, mely szépen sikerült. A város intelligenciája már előtte való nap minden jegyet elvitt s alig maradt néhány karzatjegy az előadás napjára. Az esti darab czime „Molnár és gyermeke” volt. V. Máriát játszta, egy fősvény apának egyetlen leányát, ama jelenetnél, midőn a leány utolsó óráiban látni óhajtja kedvesét, oly érzéssel, annyi bensőséggel játszott, hogy nem volt szem, mely könnyet nem ejtett felette. A függöny legördült, óriási taps és éljenzés között V. megjelent, e perczen koszoru és csokor zápor özönlötte el. V. szemében a nagy dícsőség örömkönyöket csalt és én pedig könyeztem a boldogságtól, hogy V. minő elégedett pályájával. Két uri nő felkereste V. öltözését és egy gyönyörű aranykarpereczet nyújtott át, melyen egy füz ág volt ezüstbe vésvé, mint mondák, emelkedül azon napokra, melyet Z.-ben töltött.

Alig 3 hónap mulva társulatunk nagyon szomorú jövőnek nézett elébe; két városban át a szüntelen esőzés, s részint a közönség részvétlensége oly helyzetbe hozott, hogy legkedvesebb em-

vasárnapja óta nemesak a temesvári, de a vidéki hazafiakat is oly kellemesen érinti.

Szegedy Mihály ur színtársulata tartózkodik ugyanis jelenleg városunkban, s az előadások, mondhatjuk, meglehetősen látogatottak. Az eddig színre került darabok közül kiemeljük: „A sárga esikó, „A toloncz, „Betjár kenője, „Piros bugyelláris, „Agnes asszony” és „Vörös hajja” ezimű népszínműveket, továbbá a „Proletárok”-at, „Mukányi”-t, „Galathea”-t, „Szép Helenát”-t stb.

A színtársulat nem felel meg ugyan tökéletesen a temesvári közönség műigényeinek, de közelebb jelentékeny erősbülést fog nyerni. Legtehetségesebb tagja kétségkívül Gyöngyösi Etel, ki nem közönséges színész. Nem szeretjük a nagy szavakat és nem szoktuk a diésértelet pazarolni, de Gyöngyösi Iréne a „Proletárok”-ban és Agnese az „Agnes asszony”-ban a legérdekesebb bíráló is jóformán lefegyverzi. Annyi hűség az alakításban, bensőség az érzelmenben, az elismerést megérdemlik. Mellette Ferenczy Gyula tünik ki leginkább; „Mukányi”-ja és „Mravesák”-ja oly színvonalon állanak, melynél többet, szebbet egy vidéki színésztől követelni nem lehet. Szerepeit gondosan szokta tanulmányozni és kellő erővel tudja őket érvényre is emelni. Aitner Ilka kedves színpadi alak; modora egyszerű, kezesen, de éppen ebben rejlik játékának kedvsége. Mikinszkynek oly gyönyörű hangja van, minő a mai világban igazi kincs. Kápolnayné helyes fölfogása megővja a kellemetlen tulhajtásoktól, melyekkel a vidéki színészek némelyike a közönséget untalanul kínozza. Ferenczy né Iion, szerepeiben egyes finom részleteket dolgoztat ki, de nem mindig sikerül azokat egy egészesé forrasztania; fölfogásában nagy gond mutatkozik. Kápolnay jól alakít és kellő melegséggel énekel. Szegedy né igaz, jó alakot mutat be. Szabó Gyula mindig nagy gondal és tehetséggel játszik. A többi szereplők többé-kevésbé megállják helyüket. — Legközelebb, — mint halljuk, — Pálmay Ilka fog városunkban vendégszerepelní.

L. M.

CSARNOK.

„Fülöp király.”

Tragoedia 5 felvonásban.

Irtá: H i a d o r.

Mutatvány.

(Vége.)

Élj boldogul apám!

Fül. Alattvalóm, kinek parancsolok.

Sán. (büszkén fölemeli fejét) Az istenek törvénye ellen Halandó nem oszthat parancsokat.

Fül. (meleglágyl) De lásd! — (Olympiashoz)

A mit kívánsz az oly nagy, szörnyű nagy,

Írántad él mindig a tisztelet:

Boldogságod főgondom — én — kegyekkel —

Olym. Nem ismerem régóta már a gúnyt,

De ismerem a féltést — mely vadul

Szaggatja szívem, a míg ő — mosolyg.

Te, aki oly magasan állsz, tehát

Nódet feledni bírtad ennire,

Hogy őt eképp nyíltan megbélyegezd? —

Tehát szerelmed is megoszthatod,

Úgy mint a zsákmányt mit nyer sereged?

Nem! én jobban becsüllek még, királyom,

Semhogy szerelmed mással osztanám;

Sokkal forróbban szeretem fiad,

lékeinktől meg kellett válnunk, hogy az élet prózai oldalát, a megélhetést lehetővé tegyük.

Oh, az a szomorú fűz hervadt lombja. Ismét új városban voltunk. V. a hosszú ut fátalalmaitól annyira kimerült, hogy betegsége gátolta színpadi működését; folyton rekedt vagy erős köhögés kinozta éjen át, szemlátomást hervadt, soványodott. A társulat eltávozott és nekünk maradni kellett azon reményben, hogy kigyógyul; fájdalom, keserűen csalódtunk. Néhány nap múlva betegsége ágyához szegezte, és én két hónapon keresztül ott ültem ágya mellett, figyelve minden mozdulát, lehelletét, soványra vártam a reggelt ama halvány reményvel, hogy javulást hoz, s mind hiába; és e nyomasztó helyzetben nem volt egy ismerősünk a nagy városban, nem panaszkodtunk senkinek, de nem is gondolt reánk senki, soha. Keresetem oly kevés volt, hogy nem egyszer kellett délben távoznom hazulról ama kifogással, hogy ebédre megyek, s a helyett orvosságot készítettem ebédpénzemből; — két hónapig kötöttem, fáradtam hasztalanul. — s aztán jött egy éj! oh isten, ne engedj több olyat megérnem, — a toll remeg kezemben, hulló könyeim elmosás a betűket előltem! Oh minő nap! Oh minő éj! Mint azelőtt minden éjjel, úgy most is szemeim le nem hunyva, örököttem drága élete felett. 12 óra felé rohamos láz vett rajta erőt, mely csak reggel felé kezdett némileg szűnni, ilyenkor folyton beszélt velem, de minderről ő mit sem tudott; egy régi dal szövegét kérdé, ama mélabús dallamát, melyet a patak partján a fűz alatt először daloltam én, annak utolsó sorát gyenge suttogó hangjával még egyszer dalolni akarta, oh az volt az ő hatyú dala, s azóta, ha hallom a dalt, mindannyiszor metsző fájdalom hasítja át a szívemet.

Semhogy rajtad pirulni lássam őt. (siet) Jerünk! —

Fül. (előbök áll) Itt maradjatok!

Cleop. (büszkén) Hát én megéj!

Fül. (Olympiashoz hirtelen) Eredj, eredj, királyné!

Hatalmasabb ő mint én — mint te —

Az istenek varázsát bírja ő. (kérve)

Cleopatra! —

Sán. (sötéten) Élj boldogul apám!

Fül. (visszaparancsolja) Itt a helyed! —

Sán. (sebes lépéseket tesz az ajtó felé)

Találkozunk a harezmezőn. —

Fül. Ne menj!

Ne merj dacolni égő haragommal!

(szemközt állnak)

Sán. (nyugodtan) Ólj meg tehát!

Olym. (oda rohan) Fiam! —

Sán. Megölhetsz — ám anyámtól senki nem

Választhat el! menjünk anyám! . . .

Itt hagyom a dicsőség piacát,

Az udvar fényét — a királyi trónt —

Megyek veled, hová visz bánatod.

Hogy egy anyának kell megtenni azt a

Lépest, mit tenni egy más tartozik! (visszamegy)

Majd itt feleltem kardomat! pedig

Szegény anyámat védni kell, midőu az,

Ki a jog megvédelmezni őt:

A legszentebb jogról önként lemond.

(felkötí kardját.)

Fül. (magához) Oh mily nehéz harez!

Olym. (elfojtja) Fülöp!

Sán. Ne sirj! ne kérj! ne ejtsd többé nevét ki;

Hisz ő siket ma nagy nevére is;

Emeld kevélyen égre homlokod

E lény előtt ki nem tudott pirulni,

Midőn e palotába lépe, mondd,

Hogy tudna ő pirulni most, midőn

Kilép belőle a sértett anya. (vonja anyját)

Jer, jer, hamar hadd itt palástodat, mert

Rhjt a bibor homályosítva van,

De tiszta homlokod viszi

Magával a szeplőtlen koronát.

Fül. (fuldokolva, mintha vissza akarná hívni Olympias)

Olympias! —

Olymp. Jer gyermekem! (hirtelen távoznak)

Fül. (sokáig maga elé mered) Elmentek!

Cleop. (szerelmesen)

En itt vagyok szívemmel, mely szeret.

Fül. Oh Cleopatra nyujtsd ki karjaid! —

Jer adj kárpótlást veszteségemért,

Te vagy most a királynak mindene!

Cleop. (mosolygva) Fülöpé vagyok!

Fül. (hévvel megöleli Cleopatrást s egymás tekintetébe olvadnak) Te vagy — világom!

Cleop. (őire) Pausanias! ez a világ tied . . .

(a függöny legördül.)

Vidéki hírek.

— **A hátralékok** szíves beküldését tisztelettel kérjük, annál inkább, mert lapunkat csak azoknak küldhetjük meg, akik eddigi hátralékaikat

„Hej, de az én életem fája több tavaszt már nem remél”, azután bágyadt szezemeiben könyek jelentek meg, fáradtságról panaszkodott s újra visszadült párnájára, rövid szünet után magához intett, gyenge, kiesiny karjával átkarolta nyakamat s mosolygva mondá: „Kiesi apa, nagyon szeretlek”, inkább lehellete érintésével már, megcsókolt — — — Oh, hogy nem tudok tovább írni, hogy miért lankadt e kar, miért sir úgy, miért zokog úgy lelkem a veszteség miatt? Oh az a szomorú fűz hervadt lombja!

30 év mult el azóta és én most ismét mint minden évben itt vagyok hantja előtt, a kereszt már rég elkorhadt, a hant is majd egyenlő a földdel, itt-ott kilindók egy-egy mezei sárga virág, ígygyezik elbujni a nap perzselő hevéből. Nincs semmi emlékeztetője, csupán a fűzfa, melyet én ültettem még, hosszú bozontos koronája busan hajlong a hantig, mintha beszélni akarna a meghalt szellemével. A sirkert esendes, egy madárnak sem lehet hangját hallani; talán még az is fél a magányos helytől, egyedül vagyok, itt ülök, a fűzfa lombja alatt, tarsalgom vele, mint ezelőtt, 30 évvel a patak parton, itt hallgatom, mint susog a szellő, elmúlt időről, elmúlt boldogságról, a lehajló ágak esókolják kiaszott arcomat, a nap egész erejével veti rám sugarát, és nem érzem, mint égeti arcomat, mert ott benn a kebelben, a szívben is oly rég óta égett a fájdalom, hogy elefeledtem már érezni, a mi kívül fáj.

Egy kis galy esik elem, mire eszembe jut újra:

Szomorú fűz hervadt lombja.

A fülembé azt susogja:

Oda leut már nem fáj semmi, nem fáj semmi!

B e r e s e y B. I m r e.

beküldik. A lapot — a tömérdek künn levő hátralék miatt, — nem hitelezhetjük senkinek.

— **Zala-Egerszegről**, június 1-jéről keelve, a következőket írják a „Keszthely” nek: Mult hó napjaiban Balog Alajos színtársulata „Tiszturak a zárdában, „Kapitány kisasszony, „Petőfi Sándor” és „Magyar fiúk Bécsben” ezimű darabokat adta elő. Az előadások mindegyikén nagyszámu intelligens közönség jelent meg, de szíves örömmel láttuk, hogy a köznépből többen felkeresték Thalia templomát. — Balog színtársulata itt szép pártolásban részesült, melyet ki is érdemelt, mert először: jó erővel bir, kik bármely színháznak becsületére válnának, másodsor: az igazgatóköltéséget és fíradáságot nem kimél, csakhogy a legújabb színműveket és operetteket bemutathassa közönségének, harmadsor: diszletei csinosak, ruhátára a czélnak megfelelő. — Saját levelezőnk tudósítása szerint, Balog színtársulata, e hó 2-án 14 napi időtartamra Vasvárra rándult, hol pünkösöd első napján „Fabrizius urleányá”-val kezdte meg előadásait. — Tóth Anna és Holottai Erzi jónapján szerződött tagok, f. hó 8-án léptek fel először „Nótás Kaa” népszínműben; az előbbi igen szép sikerrel. — A társulat a nyári színi-évadot Keszthelyen töltendi.

— **Mezőtúron**, Bogó Alajos jól szervezett társulatának előadásait, mint nekünk írják, az ottani közönség meleg érdeklődéssel látogajta. Az első bérlet leteltével, maga a közönség szólította fel a színiigazgatót, egy másik bérlet nyitására. A társulat több kiváló erőt számlál, kik közt első sorban említést érdemelnek: Alszei Iion, Váray Mariska, Lövey Ilka, Benedek József, Aradi Sándor és maga az igazgató. — E hó 6-án a társulat hat előadásra Czeglédre utazott; innen Nagy-Körösrre rándulnak, a hol az igazgató egy diszes arenát építtetett. Augusztusban Kaloecára, szeptemberben Mohácsra mennek és innen az őszre Pécsre utaznak, téli állomáshelyükre.

— **Magyarosítás**. A nagyváradi színtársulat egyik fiatal színészője Goldstein Hermin, jó példával megy elől, a menyiben, egész családjával együtt „Gál”-ra magyaritá vezetéknévét.

— **Beszterczébányai** kraxelhuberek czim alatt a „Függetlenség”-ben megjelent közlésre vonatkozólag, melyet mi is megemlítetünk, a beszterczébányai városi kapitánytól helyreigazító levelet kaptunk. E szerint nemesak hogy az nem igaz, mintha a tanács a színházat három évre német színészeknek adta volna ki, hanem ellenkezőleg elhatározta, hogy a színházat mindenkor a fő-évadra a magyar színészetet pártoló egyesület számára tartja fenn, mely csupán magyar színészeknek adja ki. (Kivéve mikor a németeknek adja, mint tette tavaly is, a midőn a kihirdetett pályázat folytán három magyar színiigazgató is pályázott s ezekkel szemben tulságos követelésekkel álltak elő, míg a német színészeknek egész télre kiadták a színházat. Szerk.)

— **Lapunk** egy előfizetője, érdekes levelet küldött be hozzánk, hogy közöljük azt e czim alatt „Főpinczér mint színházi ügynök.” E levelet K. I. három tagból álló daltársulati igazgató írta, május 25-én a budapesti „Pannonia” kávéház főpinczérének, kit arra kér, hogy szerződtesen részére 30 frt gagera egy pár színész, és egy fiatal nőt, a kinek énekhangja is van, de ha nincs is énekhangja, írja K. ur, az nem baj, fődolgoz, hogy csinos legyen. És hiszi, hogy akad ilyen a nevezett kávéházban, mert tudja azt, hogy magyar színész ha Pestre vetődik a „Pannonia” kávéházat el nem kerüli. — K. ur eddig jónak látta bizonyos ok miatt magáról életelt nem adni, éppen ezért ily uton akarta elkerülni, hogy a szerződtesek közvetítőit levelel fölkeresse, gondolván magában, ezt az „emberbaráti kötelességet” megteheti egy főpinczér is; csakhogy ez nem vállalkozott rea, már csak azért sem, mert a bérmentetlen levélért 10 kr. kiváltási díjat kellett fizetnie. Egyébiránt K. ur az írói tulajdonjogot sem tartja érdemesnek tiszteletben tartani. Előadat darabokat jogdíj nélkül más czim alatt és a szerzők neve helyett álneveket tesz ki a színlapra, mint a hozánk beküldött színlapból látjuk. Pedig hát: a mi titok az földéről, mi sem marad büntetlenül, ezt mondja egy régi közmondás s ezt jó lesz megjegyezni K. urnak is.

— **Rozsnyón**, mult szombaton kezdte meg Miklósy Gyula színtársulata a színiévadot „Titilla hadnagy” operettel; második előadás „Donna Juannita” volt. Mindkét estén, mint levelezőnk írja, diszes közönség volt jelen. Reiner Antónia itt is elragadta gyönyörű énekével a közönséget; zajos tapsok közt játszta le mindkét szerepét. A karok egyes számain színtén tapsokkal tüntette ki a közönség. — „Vá l j u n k e l” ez. hatásos vigjáték is előadatott. A főszerepek Bágyoni és Reiner Antónia kezeiben voltak. Bágyoni nyílt jelenő-

sekben frenetikus tapsokat aratott művészi játékaival; méltó társa volt Reiner, ki bebizonyította, hogy nemcsak jeles énekesnő, de a közönség zajos tettségnyilatkozatai után itélve, jó társalgási színész is. Az összes szereplők kedvel j átszák, a darab nagyon tetszett. — A d o b s i n a i kirándulás, óriási d-ficizettel végződött, pedig minden nagyobb operettet előadtak.

— **Egy érdekes régi színlap.** Egy fehér selemre nyomtatott színlapot küldtek be hozzánk, melyet ezelőtt 51 évvel, 1830-ban, Párthényi János adott ki jutalomjátéka alkalmából. Nem valószínű, hogy a tavaly elhunyt Párthényi Jánosnak, a népszínház volt tagjának atyja volt az illető. A színlap, melyet a székelyudvarhelyi D—y család szíveségéből van alkalmunk közölni, így szól: „M.-Vásárhelyt, Ma Szombaton Martius 13-dik napján 1830. A nemzeti színjátékos társaság által Szünmester, Párthényi János részére adatik ODIOSO, A KIS ÖRDÖG, vagy Az aszszony Abelino. Itt még nem adatott egészen Új Nagy Néző Játék 5. Felvonásba. Személyek Písáni András Velentei Nagy Tanács Procuratora, és Veróna Gubernatora Cs. x. x. Kámilla, a leánya Székelyné. Marquis Peril issa x x x. Gróf Romáldi a Republica Generalissa Kemény. Fernando, a fia, Kapitány Kőszeghy. Marquis Antonio, Senator Virág. Ha, egy Idegen Szathmári. Valeroso Vilhelm, Atmester Székely. Eduardo, a fia, Tengeri Tiszt Czelesztin. Izabella a leánya N. Mária. Odioso, a kis Ördög Idegen. Pietro, Pizáni Inassa Párthényi. Marko, Atslegeny x. x. x. Angelo. Páge H. Károli. Nobilik. Drabontak, és Nép. Ezt követi egy nagy Tableau, ezen nevezet alatt, Adám és Éva; vagy A paraditsomi kigyó: a hol is a Nézők láttára bé jöven a kigyó, felmász a tiltott fára, s arról leszakasztván a halálos almát, által nyújtja Évának, s ez Férjének: így el esvén a két Első Ember, megjelenik tüzes Kardal az Angyal, s ki kergeti őket a Paraditsomi boldogságból. Ezen nevezetes Darab, a hajdoni Olasz köztársaság nagy időszakaszából való, s a Remek, s maga nemébe hires, Abelino nevet viselő Báudaiti Játék főbb vonásait tartva meg: a tündéres jelenések egymást felváltó rendje, a Politicai nagy zavardások közt, a Haza boldogságát mint egy mérték kezébe foga Geniusz, szüntelen maga irányába tartó folyamja a Játéknak, szemet, szívet egyaránt meg lep — s ki elégit. Nagy lelkű kegyes Pártfogóim! Melegíteni kezdik a Nap Sugárai földünket, Nagy lelkűségtek sugáraitól ugyan azt várom én is, Minden örömmel emlegeti estejét, — hát az én estvém milyen lesz? Nints oly szegény kunyho, melynek ablakán bé ne süssön a Nap: tegyetek vellem is ugy, s itt hól a Polgári élet első lépését tevém, lekém örök hálaival borúl előtekbe. alázatos Szolgájok Párthényi János — Biletek iránt méltóztassanak a Theátrumba parantolni. Bemenetel ára Zárt hely 1 ft. Első hely 30 kr. Galléria 18 kr. Kezdeté fel Hétre vége 9. után.“ — Valóban nagy köszönettel fogadnánk, ha az illető tisztelt család e színlapot, a budapesti nemzeti muzeumnak engedné át megőrzés végett.

— **Szepe-szt-Györgyön,** Sztupa Andor társulatánál, a nyári jutalomjátékok igen kedvezően ütöttek ki. Hetényi Antonia „Párisi élet“-et választotta jutalmául, Kazaliezky Antal „Othello“-t, Veress Sándor „Lea“-t, Benkő Jolán „Rabagas“-t. Mindegyik több virágesokrot kapott. Kazaliezky, Benkő J. és Veress, a közönség részéről még igen értékes ajándékkal is meglepettek. — A társulat most Kézdí-Vásárhelyt működik, daczára a folytonos esőzésnek elég nagyszámú közönség előtt. A többek közt előadták: Borzáné Maresaját, Bukovót, Romeo és Julia (operettet), Fromont és Risler-t stb. A társulatot szeretik.

— **Moholyról** (Bácsmegye) írják lapunknak, hogy ott Erszényes István daltársulata, még nagyobb pártfogásban részesül, mint a mult évben. A közönség úgy megszerette e rendszeres kis társulatot, hogy el sem akarja boesátani még egy ideig köréből. S miután a kavéházban már a hőség miatt nem lehet előadást tartani, a városi tanács átadta, a városház udvarán levő kocsai színt, melyhez 200 deszkát Ofner derék deszkakereskedő ingyen adott. Az első bérlet 31 volt, a második, melyet a közönség maga eszközölt, 40-n felül sikerült. A társulat következő tagokból áll: Erszényes, Erszényesné, Molnár Julia, Ujvári Alajos, Szilasy Lajos, Sárköziné Eszter, Kis Sándor, Sárközi Margit, ezek a közönség kedvencei. Segédszereplők: Balog Ignác, Alain Anna, Lévy Gyula és Gaál Vince.

— **Zsolnán,** Völgyi György társulata kevés anyagi, de annál több szellemi sikerrel működött. A társulatot itt is megkedvelték, mint a felvidék többi városaiban, csakhogy az a kár, hogy Zsolnán kevés az intelligencia és így az anyagi eredmény nem mondható kielégítőnek. A „Váljunk el“ vigjáték nagy szenzátiót keltett e kis városi

közönség előtt, mely többszörös zajos tapsokban nyilvánította tetszését. Az előadás összevágo és igen élvezetes volt. Előadták még ott: Proletárokat, Kornevilli harangokat, Oh azok a férfiak ez. vigjátékot és több újabb népszínművet. Az igazgató Zsolnáról, 12 előadás után Lévára mozgósította társulatát.

— **Marosvásárhelyt,** a helyi engedélyt, a jövő téli színiévadra, a városi tanács 4 szavazattal 1 ellenében ujjolag Sztupa Andor színiigazgatónak adta ki s ezzel vége van a harcoknak, mely társadalmi téren oly nagy port ütött föl mintegy három hét óta, s így győzött a „Marosvidék“ főmunkatársa által, mindkét helyi lap szerkesztőjével szemben, győzelmesen megvédett azon elve, hogy „egy biztos jó firmát, nem kell föleserélni egy bizonytalan és nem ismert firmáért.“ Csakhogy ezutalt téved Argus t. munkatársunk, mert a másik pályázó színiigazgató is megbízható és előnyösen ismert jöhírű firma. Mindenesetre dicséretes törekvés t. munkatársunk részéről, hogy a székely fővárosban állandósítani igyekszik a magyar színészetet, de azért az nincs kizárva, hogy oda más társulat be ne mehessen, mint a mely már 2—3 télen át ott működött. Mert az állandósítás nem csupán abban áll, hogy minden télen ugyanazon társulat, jórészt ugyanazon személyzettel működjék egy-egy városban, hanem hogy ne legyen kénytelen a színtársulat télviz idején pártolás hiány miatt, más városba keresni menedéket az üldözö deficzitek elől, ezen csak a bizonyos összegű szubventió segíthet. Elég alkalom nyílik a magyarországi színiigazgatók működéséről hírt hallani, valamint mindig akad oly szakavatott egyén, ki felvilágosítással szolgálhat arra nézve, hogy melyik igazgató tart jó erőkből álló társulatot s melyik a megbízható firma. Ezek közül lehet válogatni. Így aztán nem kell mindig egy igazgatóhoz ragaszkodni, sem pedig próba-előadások rendezését kivánni kivált nyáron át, s a kétélyek is el lesznek osztatva. Nekünk legkevésbé sines kifogásunk a megválasztott színiigazgató ur ellen, mert mi is becsületes jellemű férfúnak ismerjük s csak örvendeni tudunk, hogy M.-Vásárhely oly színpártoló közönséggel bír, melynek körébe visszavágyik a már több ízben ott működött színiigazgató. — Végül megemlítjük, hogy a színházi bérilőközönség megszavaztatott, melyből kitűnt, hogy Sztupa visszajövele mellett, 120-an, a város legtekintélyesebb polgáraiból és polgárnőiből foglaltak állást s ennek alapján adatott meg nevezett igazgatónak a működhetési engedély.

— **A kolozsvári** nemzeti színház szünetideje f. hó 16-án veszi kezdetét. A hat hétre terjedő szünet az intézet elsőrendű tagjai részint fürdőhelyeken, részint vendégszereplésekkel fogják elöltelni.

— **Helyreigazítás.** Mult számunkban azt írtuk, hogy Kolozsvárt „Boccaccio“-t szombaton adták elő, ez azonban tévedésből történt, mert f. hó 11-ikére (szombatra) volt kitűzve, mit is ezennel helyreigazítunk, ámbár nem valami nagy szerencsétlenség. Ilyen tévedés megtörtént már más lapokkal is, legközelebb a budapesti „Függetlenség“ cz. napilappal és a kolozsvári „Ellenzék“-kel is, a menyiben ez utóbbi lap a „Kisasszony feleségem“ operette előadásáról azt írta, hogy Frikkelt (a tenorparthiet) a lyrai szerelmes játszta, pedig hát a rendes tenorista énekelte. Ez ott helyben történt meg és így sokkal nagyobb baklövésnek vehető.

— **Zombor város** művelt közönségének igen nagy része, a most ott működő Csóka Sándor színtársulata irányában a legnagyobb közönyösséggel viseltetik, pedig a társulat oly jó, hogy ennél jobbat nem is kívánhatnak és mégis nem birt az igazgató a második bérletre elegendő bérlet kapni; és a közönségnek épen azon része, melynek vagyoni és társadalmi állásánál fogva, minden tekintetben tenni kellene valamit a művészetért és nemes mulatságért, minden kigondolható kifogással menti magát, hogy nem vehet részt a második bérletben. Tehát csupa ellenszenvből nem pártolják a színészetet, csak azért, mert magy ar. Azon néhány lelkes egyén, kik az állandó színház létesítésén fáradoznak, bátran lehetnek ez eszméről, mert e kis csoport, nem lesz képes a színészetet hónapokon át fenntartani. — És most térjünk át az előadásokra. Kézelőbb „Szép Galathea“ operette adatott; a czím szerepet Pajor Emilia személyesítette s valóban elragadóan szép és tökéletes szobor-alakot mutatott be. Énekelv oly zajos tapsokat aratott, mint a „Háromosűrű kacsá“-ban, különösen a kodácsoló dalával. — Boross Lajos jutalomjátékán (Nagyralátó) botrányosan kevés közönség volt jelen. Pedig a jutalmazandó is egyik kedvence a közönségnek. Az előadás kitűnő volt. Boross, a jó szolga szerepét annyira élethűséggel, bensőséggel és természetes modorral adta, hogy

nem a rendes színházi közönséget, hanem egész Zombort megérdemelte volna nézőül. Vedress (Kádas) és Tökés Emilia (Kádasné) szerepeikben nagy hatást kellettek. Kiss Pista szépen énekel. Györe Alajos jól adta a világesaló szájhóst. — Tökés Emilia „47. cikk“-et választotta jutalomjátékaul, Vedress pedig az „Örültek háza Dijonban“ cz. színművet. — A társulat még csak egy pár előadást tart Zomborban.

— **Pozsonyban,** a magyar színészet érdekében jelentékeny mozgalom indult meg. Ugyanis Sopron városa tanácsának azon átiratára, hogy Pozsony és Sopron a közélből szövetekezzenek, hogy egész éven át egy közös magyar és egy közös német társulatot tartsanak, mely aztán fölváltva játszó hol az egyik, hol a másik helyen. — Pozsony város közigyűlése f. hó 7-én egyhangulag elhatározta, hogy Sopron városával ez eszme keresztülvitelére tárgyalásba boesátkozik és e tárgyalások vitelére, egy külön bizottságot azonnal meg is választotta.

Rövid hírek.

— **Székely-Keresztúron** Várady Ferencz színtársulata működik jelenleg. A közönség meg van a tagokkal elégedve s viszont a társulat a közönséggel. Így tehát nincs semmi baj. — **Jakab Lajos** színtársulata B.-Gyarmatról f. hó 6-án Szolnokra tette át állomását, honnan hetenként kétszer átrándulnak Jászberénybe előadást rendezni. — **Esztergomba** Beödy Gábor jeles társulata csak a napokban vonult be s már is algha nem kényszerülve lesz eltávozni onnan, mert a közöny s részvétlenség nagy, s bérlet ugyszólván semmi. Szomorú dolog!

Külföldi hírek.

— **Bernhardt Sarah** mult hó végén érkezett meg Amerikából Havreba, hol fia és sok ezernyi tömeg, virágokkal, zászlókkal fogadta; a művész köilenezsázézer frankot hozott haza. — Szép összeg!

— **Sonenthal,** bécsi német színművész, ki a napokban tartotta meg negyedszázados színész jubileumát, a királytól a harmadosztályú vaskoronarendet nyerte.

— **A „Falu rossza“** orosz nyelven. Folyó évi julius havában, a moszkvai Lentovszky-féle színházban előadják Tóth Ede „Falu rossza“ czimű népszínművét. Az orosz fordítást Sarapov és Ganzin orosz írók eszközölték.

Szerkesztői üzenetek.

— **Nagybányára.** Becses sorait elkésve, vasárnap reggel kaptuk meg. Az ünnepély lefolyásáról már megemlékeztünk mult számunkban. Az átadó beszédet és a toaszt, terjedelménél fogva, legnagyobb sajnálatunkra nem közölhetjük. Lapunk korlátolt tere nem engedti. — A kérdezettek néve: V. Gy. Zomborban, M. J. Nyiregyházan működnek; B—né hollétét jelenleg nem tudjuk.

— **N.-Nyedre.** Ditrői Mór nejjével együtt, jelenleg Kolozsvárt idözik.

— **Argusnak** M.-Vásárhelyt. Nekünk egyáltalán nem lehet pártállást foglalnunk, ha feladatunknak meg akarunk felelni, kivált egy másik, szintén megbízható, jöhírű színiigazgatóval szemben. Ez okból nem közölhetjük közleményét szó szerint. A tárcszekket köszönjük, mielőbb sorát keritjük.

— **Kolozsvárra.** Ugy látszik, az ottani színháznál, nagyon sok potya olvasója van lapunknak. Jó is az a potya!

— **M.-Szigetre.** Nincs semmi újság? Vagy talán kiszáradt a kalamaris?

— **Nagyeneydi** tudósítónknak. Jövő számban benne lesz.

Társulati névsor.

XXIV.

Közzei Endre színtársulatának névsora:

Férfiak: Közzei Endre, Komáromi Lajos, Soós Mihály, Pesti József, Csete Lajos, Földvári Gyula, Németh József, Hazai. — Nők: Közzeiné Sarolta, Bärödiné Ernesztin, Reményi Nina, Orosz Kata, Földváriné Lenke, Pestiné Mari.

Megbízások tára.

Felhívás!

Alulírott színiigazgató felszólítja mindazon dráma, vigjáték, operette és népszínmű tagokat, kardalnok, kardalnokokat, kik hozzá a téli évadra Székely-Fehérvárra szerződési öhajtanak, hogy feltételeiket és ha ismeretlenek, arczképeiket alólírotthoz Budára küldjék be.

Kelt Budapest, 1881. június 8.

Károlyi Lajos,
színiigazgató.

A debreczeni színészegyesület nagyszertű

könyv- és ruhatára,

kedvező föltételek mellett eladó, vagy október 1-től bérebe adható. A föltételek iránt értekezhetni Mándoky Béla színigazgatóval Nagyváradon Olaszi, Karaguj-ház I. emelet.

A kiadóhivatal üzenete.

Mindazon t. előfizetőinket, kik lapunk árával még a mult évről, ugyszintén a kik f. é. január-márcziusi évnegyedről tartoznak, kik közül többeket már zárt levélben is több ízben felszólítottunk, kérjük: sziveskedjenek a hátralékot beküldeni, mert ellenségesben, bármennyire sajnáljuk is, de kénytelenek leszünk őket is kímélet nélkül, lapunkban nyilvánosan felszólítani kötelezettségeik teljesítésére.

- Kövesi Gyula színész urat Budán mult évi april-szeptemberi félév 3 frt, Szenesy István urat Zalathán 5 frt 60 kr., Tóth Jenő urat 1 frt 25 kr., Komáromy László urat 2 frt 50 kr., Zoltán József urat 1 frt, Havasy Jenő urat 1 frt, Somhegyi István urat 1 frt, Katona Zsigmond urat 1 frt, Komáromy Lajos urat 1 frt 25 kr., Veszprémi János urat 1 frt 25 kr., Marmos György urat 1 frt 25 kr., Orosz Katalin k. a. 1 frt, Dalmainé Julia urnát 1 frt 25 kr. tartozásuk szives befizetésére, tisztelettel fölkérjük.

- Az Assicurazioni Generali 49-ik évi mérlege lapunk mai hirdetési rovatában található. Eszerint 1880. évben a díjbevétel 10.595.506 frt 76 kr-ra rugott készpénzben, a tűzkár-osztály díjkötvény tárczája 1.606.933 frt 61 kr-rel emelkedett s most 13.676.187 frt 60 kr. Az 1880-ik évben e biztosító társulat 8.004.562 frt 73 krt fizetett ki a károkért; ebből Magyar-

országra 1.785.209 frt 36 kr. esik. A társulat által kezelt tőkék jövedelme a mult évhez képest 128.451 frt 98 kr-rel emelkedett 994.042 frt 92 kr-ra, az értékpapírok árfolyamának hullámzása miatt alkotott tartalék emelkedett 211.187 frt 71 kr-rel 500.046 frt 3 kr-ra. A mult évben kibocsátott 1000 drb új kötvény által a társulat alap-tőkéje 1.050.000 frttal emelkedett, az ezen részvényekre befizetett agio 1.009.340 frt egészen a tartalékalap javára iratott. Az élet-biztosító osztály tárczája 62.109.045 frt 67 kr. tőke és 166.724 45 kr. rente, ez osztály tartalékalapja 15.449.019 frt 78 kr. A társulat a 315 frttal befizetett részvényekre ez évben 180 frank osztalékot ad aranyban. Az igazgatótanácsba ez évben bevalasztották Hegedüs Sándort is.

Cs. kir. szabadalm. általános biztosító-társaság (Assicurazioni Generali) Triestben.

Negyvenkilencedik számadás az 1880-ik évre.

Table with multiple columns: 1. Tűzbiztosítási ágazat, 2. Tengeri- és szállítvány-biztosítási ágazat, 3. Jéglár-biztosítási ágazat, 4. Életbiztosítások halál esetére. Includes sub-sections for 'Tőkék utáni jövedelem', 'Nyereség- és Veszteség-számla', and 'B. mérték nyereség- és veszteség-számlája'.

Triest, 1881. ápril 9-én. Az „Assicurazioni Generali“ igazgatósága: Morpurgo G. — Pesaro Maurogonato J. — Amb. di S. Ralli — V. di S. Segré. — Dr. Calabi R. — Gidoni G. — Goldschmidt L. — Levi A. A. — Todros E. Besso M. vezér-titkár.

Table with multiple columns: 2. Biztosítások a megérés esetére és elhalszott életjáradékok hozzászámításával, 3. Feltétlen életjáradék, A B. mérték nyereség- és veszteség-számlája. Includes detailed financial breakdowns for various insurance categories.

Table with multiple columns: VAGYON, TARTOZÁS. Lists assets and liabilities with corresponding values in forints and krone.

Iroda Budapestben: az intézet házában, Dorottya-utca 10. A cs. kir. Assicurazioni Generali magyarországi főügynöksége.

Bővebb zár- valamint kár-kimutatásokat kívánatra az alírt kassai főügynökség szolgál. Ugyanitt adnak legnagyobb készséggel felvilágosításokat a biztosítások tűz- és jéglárok valamint életbiztosítások ellen, melyek a legkedvezőbb feltételek mellett el is fogadtatnak.

Scharf F. János gyorssajtónyomása Kassán.

Kiadótulajdonosok: K. J. és L. M.